UNIVERSITÄTS
BIBLIOTHEK
WUPPERTAL

BERGISCHE
UNIVERSITÄT
WUPPERTAL

Universitätsbibliothek Wuppertal

M. Tullii Ciceronis Orationes diligentius recognitae & aptiore serie repositae

Cicero, Marcus Tullius

Lutetiae Paris, 1522

Pro M. Marcello. Oratio XLI.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.
Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-431

Visual Library

liberalitatis tuę.qđ ſępe audiui patri tuo, qui id feciſſet, magno adiumēto in iudicio capitis
fuiſſe. ſed iam omnia timeo,bonitatis ipſius inuidiā reformido. iam indicat tot hoīm fletus,
q̃ ſis charus tuis,& me dolor debilitat,includitq; vocē.Vos obſecro Iudices,vt huic optimo
Vſura huius lucis. viro,quo nemo melior vnq̃ fuit,nomē Equitis Ro.& vſuram huius lucis,& veſtrū cōſpectū
ne eripiatis.hic vos aliud nihil orat,niſi vt rectis oculis hanc vrbem ſibi intueri, atq; in hoc
foro veſtigium facere liceat:qđ ipm fortuna eripuerat,niſi vnius amici opes ſubueniſſent.

PRO M.MARCELLO. ORATIO.XLI.

DIuturni ſilentii P.C. quo eram his temporibus vſus, nō timore ali-
quo,ſed partim dolore, partim verecūdia, finē hodiernus dies attu
lit:ideq; initiū quę vellē, quęq; ſentirē, meo priſtino more dicendi.
tantā eī manſuetudinē,tam inuſitatā,inauditāq; clementiā, tantū
in ſumma poteſtate rerū omniū,modū,tam deniq; incredibilē ſapiē
tiam,ac pene diuinā,tacitꝰ nullo modo ꝑterire poſſum.M. eī Mar
cello vobis P.C.Reiq; pub.reddito,nō ſolū illius,ſed meā etiā vocē,
& auctoritatē,& vobis,& Reip.cōſeruatā,ac reſtitutā puto. dolebā
eī P.C.ac vehementer angebar,cū viderē virū talem qui in eadem
cauſa,in qua ego,fuiſſet,nō in eadē eſſe fortuna.nec mihi perſuade
re poteram, nec fas eſſe ducebam, verſari me in veſtro veteri curri
culo,illo ęmulo atq; imitatore ſtudiorū,ac laborū meorū,quaſi quodā ſocio a me, & comite
diſtracto.Ergo & mihi meę priſtinę vitę conſuetudinē C. Cęſar interclusam aperuiſti,& his
omnibus ad bene de omni Rep.ſperandū quaſi ſignum aliquod ſuſtuliſti.intellectum eſt enim
mihi quidē in multis,& maxime in me ipſo,ſed paulo ante in omnibus,cum M.Marcellū Se-
natui,Reiq; pub.conceſſiſti,cōmemoraris pręſertim etiā offenſionibus, te auctoritatem hu-
ius ordinis,dignitatemq; Reip.tuis vel doloribus,vel ſuſpitionibus anteferre.Ille quidem fru
ctum omnis anteactæ vitę hodierno die maximum cepit, cum ſummo cōſenſu ſenatus, tum
præterea iudicio tuo grauiſſimo,& maximo.ex quo profecto intelligis,quanta in dato bene-
ficio ſit laus,cū in accepto tanta ſit gloria.eſt vere fortunatus ille,cuius ex ſalute non minor
pene ad omnes,q̃ ad illū ventura ſit,lętitia peruenerit.quod ei quidē merito atq; optimo iu-
re contigit.quis eī eſt illo aut nobilitate,aut probitate,aut optimarū artium ſtudio,aut in-
nocentia,aut vllo genere laudis pręſtantior?Nullius tantū eſt flumen ingenii, nulla dicendi,
C.Cęſaris laus. aut ſcribendi tanta vis,tantaq; copia,quæ non dicā exornare, ſed enarrare C. Cæſar res tuas
geſtas poſſit.tamen hoc affirmo,& hoc pace dicam tua,nullam in his eſſe laudē ampliorem,
q̃ eam,quam hodierno die conſecutus es.Soleo ſępe ante oculos ponere,idq; libenter crebris
vſurpare ſermonibus:oēs noſtrū Imperatorū,oēs exterarū gentiū, potentiſſimorūq; populo-
rum,oēs clariſſimorū regū res geſtas,cū tuis nec contentionū magnitudine,nec numero prę
liorū,nec varietate regionū,nec celeritate cōficiēdi,nec diſſimilitudine bellorū poſſe cōferri.
nec vero diſiūctiſſimas terras citiꝰ cuiuſq̃ paſſibꝰ potuiſſe ꝑagrari,q̃ tuis nō dicā curſibus,ſed
victoriis illuſtratę ſunt. q̃ qdē ego niſi tā magna eſſe fatear,vt ea vix cuiuſq̃ mēs aut cogita-
tio capere poſſit,amēs ſim. ſed tī ſunt alia maiora.nā bellicas laudes ſolēt qdā extenuare ver
bis,eaſq; detrahere ducibꝰ,cōmunicare cū multis,ne ꝓprię ſint imperatorū. & certe in armis
militū virtus,locorū opportunitas,auxilia ſociorū,claſſes,cōmeatꝰ, multū iuuāt.maximā ve
Fortunę poteſtas in bello. ro partē quaſi ſuo iure fortuna ſibi vēdicat:& q̃cqd ꝓſpere geſtū eſt,id pene omne ducit ſuū.
At vero huius glorię C.Cęſar,quā es paulo ante adeptus,ſociū habes neminē.totū hoc, quā
tūcūq; eſt,qđ certe maximū eſt,totū eſt inquā tuū.nihil tibi ex iſta laude Cēturio,nihil ꝑfectꝰ,
Fortuna domina rerū humanarum. nihil cohors,nihil turma decerpit.quin etiā illa ipſa rerū humanarū domina fortuna in iſtiꝰ
ſe ſocietatē glorię nō offert:tibi cedit:tuā eſſe totā,& propriā fatet.nunq̃ eī temeritas cū ſa
pientia cōmiſcet,nec ad cōſiliū caſus admittit.domuiſti gētes īmanitate barbaras, multitudi
ne innumerabiles,locis infinitas,omni copiarū genere abūdātes:ſed tī ea viciſti,q̃ & naturā,
Temeritas cū ſapiētia non commiſcetur. & cōditionē vt vinci poſſent,habebāt.nulla eſt eī tāta vis,tāta copia,q̃ nō ferro,ac viribꝰ de
bilitari,frangiq; poſſit.verū animū vincere:iracundiā cohibere:victoriā tēperare: aduerſariū
nobilitate,ingenio,virtute,ꝑſtantē nō modo extollere iacētē,ſed etiā amplificare eiꝰ priſtinā
dignitatē:hęc q̃ faciat,nō ego eū ſūmis viris cōparo, ſed ſimillimū deo iudico. Itaq; C.Cęſar
Simillimꝰ deo. bellicę tuę laudes celebrabunt illę qdē nō ſolū noſtris,ſed pene oīm gētiū literis, atq; linguis:
neq; vlla vnq̃ ętas de tuis laudibꝰ cōticeſcet. Sed tī eiuſmodi res,neſcio quomō,etiā dū legū

tur,obſtrepi clamore militū videnť,& tubarū ſono.at vero cū aliquid clemēter,manſuete,iu
ſte,recte,moderate,ſapienter factū,in iracūdia p̄ſertim,quę eſt inimica cōſilio,& in victoria,q̄
natura inſolēs & ſuperba eſt,aut audimus,aut legimꝰ,quo ſtudio incēdimur? nō modo in ge
ſtis rebꝰ,ſed etiā in fictis?vt eos ſępe,quos nūq̄ vidimus,diligamꝰ.Te vero,quē p̄ſentē intue-
mur:cuius mentē,ſenſuſq;,& os cernimus:vt qcqd belli fortuna reliquū Reip. fecerit, id eſſe
ſaluū velis:quibus laudibus efferemus?quibus ſtudiis ꝓſequemur?qua beneuolētia cōplecte-
mur?parietes mediuſfidius C.Cęſar,vt mihi videť,huius curię tibi gratias agere geſtiunt,ꝙ
breui tēpore futura ſit illa auctoritas in his maiorū ſuorū & ſuis ſedibus.Equidē cū M. Mar
celli viri optimi,& cōmemorabili pietate ac virtute prædíti lachrymas modo vobiſcū vide-
rem,omniū Marcellorū meū pectus memoria effodit.quibus tu etiā mortuis M.Marcello cō-
ſeruato,dignitatē ſuam reddidiſti:nobiliſſimāq; familiā,iam ad paucos redactā, pene ab inter-
itu vendicaſti.Hunc tu igiť diem tuis maximis,& innumerabilibus gratulationibus iure an
tepones.hęc em̄ res vnius eſt propria Cęſaris.cęterę duce te geſtę magnę illæ quidē,ſed tamē
multo magnoq; comitatu.huius aūt rei tu ipſe es & dux,& comes:quę quidē tāta eſt, vt nul
la ſicut tropheis,monimētiſq; tuis,allatura ſit finē ętas.nihil em̄ eſt opere,aut manu factū,qđ
aliquando nō cōficiat,& cōſumat vetuſtas.at vero hęc tua iuſtitia,& lenitas animi, floreſcet
quotidie magis:ita vt quantū operibus tuis diuturnitas detrahet,tantū afferat laudibus. Et
cęteros quidē oēs victores bellorū ciuiliū iam ante pietate,& miſericordia viceras, hodierno
vero die te ipſum viciſti. Vereor vt hoc,qđ dicā, nō perinde intelligi auditu poſſit, atq; ego
ipſe cogitans ſentio.ipſam victoriā viciſſe videris,cum ea quę illa erat adepta,victis remiſiſti.
nam cū ipſius victorię cōditione iure oēs victi occidiſſemus,clemētię tuę iudicio conſeruati
ſumus.recte igitur vnus inuictus es,a quo etiā ipſius victorię conditio,viſq; deuicta eſt.Atq;
hoc C.Cęſaris iudiciū P.C.q̄ late pateat,attendite.oēs em̄ qui ad illa arma fato ſumus neſcio
quo Reip.miſero funeſtoq; cōpulſi, etſi aliqua culpa tenemur erroris humani, a ſcelere certe
liberati ſumus.nam cū M.Marcellū deprecantibus vobis,Reipu. conſeruauit:memet mihi,&
item Reip.nullo deprecāte:reliquos ampliſſimos viros,& ſibi ipſis, & patriæ reddidit: quorū
& frequentiā,& dignitatē hoc ipſo cōſeſſu videtis:nō ille hoſtes induxit in Curiā, ſed indica
uit a pleriſq; ignoratione potius,& falſo atq; inani metu,q̄ cupiditate, aut crudelitate ciuile
bellū eſſe ſuſceptū.quo quidē in bello ſemp̄ de pace agendū,audiendūq; eſſe putaui: ſemperq;
dolui non modo pacē,ſed orationē etiā ciuiū pacē efflagitantium repudiari.neq; em̄ ego illa,
nec vlla vnq̄ ſecutus ſum arma ciuilia:ſemperq; mea cōſilia pacis,& togę ſocia, nō belli, atq;
armorū fuerūt,hominem ſum ſecutus priuato officio, non publico:tantumq; apud me grati
animi fidelis memoria valuit,vt nulla nō modo cupiditate,ſed ne ſpe quidē,prudens,& ſciēs
tāq̄ ad interitum ruerem voluntariū.Qđ quidem meū conſilium minime obſcurum fuit. nā
& hoc in ordine integra re,multa de pace dixi,& in ipſo bello eadē etiā cum capitis mei peri
culo ſenſi.Ex quo nemo erit tam iniuſtus rerū ęſtimator,qui dubitet, quę Cęſaris volūtas de
bello fuerit:cū pacis auctores cōſeruandos ſtatim cenſuerit,cęteris fuerit iratior.Atq; id mi-
nus mirum videreť fortaſſe tum,cū eſſet incertus exitus,& anceps fortuna belli.qui vero vi-
ctor,pacis auctores diligit,is profecto declarat,maluiſſe ſe nō dimicare,q̄ vincere.Atq; huius
quidē rei M.Marcello ſum teſtis.noſtri em̄ ſenſus,vt in pace ſemper,ſic tum etiā in bello con
gruebant.quoties ego eū,& quanto cū dolore vidi,cum inſolentiā certorū hominū,tum etiā
ipſius victoriæ ferocitatem extimeſcērem?Quo gratior tua liberalitas C. Cęſar nobis,qui illa
vidimus,debet eſſe.non em̄ iam cauſę ſunt inter ſe,ſed victorię comparandę. Vidimus tuā vi
ctoriam præliorum exitu terminatam, gladium vagina vacuum in vrbe non vidimus. quos
amiſimus ciues,eos Martis vis perculit,non ira victorię.vt dubitare debeat nemo,quin mul-
tos ſi fieri poſſet,C.Cæſar ab inferis excitaret,quoniam ex eadem acie cōſeruat, quos poteſt.
Alterius vero partis nihil amplius dicam,q̄ id,quod omnes verebamur,nimis iracundam fu
turam fuiſſe victoriam,quidam enim non modo armatis,ſed interdum etiam otioſis minabā
tur.nec quid quiſq; ſenſiſſet,ſed vbi fuiſſet,cogitandum eſſe dicebant. vt mihi quidem videā
tur dii immortales, etiam ſi pœnas a Populo Romano ob aliquod delictū expetiuerint, qui
ciuile bellum tantum,& tam luctuoſum excitauerūt,vel placati iam,vel etiam ſatiati aliquā-
do oēm ſpem ſalutis ad clemētiā victoris,& ſapientiā cōtuliſſe.Quare gaude tuo iſto tā excel
lēti bono:& fruere cū fortuna,& gloria,tū etiā natura & moribus tuis.ex quo quidē maximꝰ
eſt fructꝰ,iucūditaſq; ſapiēti. cętera cū tua recordabere, etſi perſępe virtuti, tñ plerūq; felici-

Iracundia inimica cōſilio.

Victoria inſolens & ſuperba.

Vetuſtas oia conſumit.

Vicit ſe ipſum Cęſar.

Victoriam ipſam vicit

Gladius vagina vacuꝰ

Sapientis fructus maximus.

tati tuę gratulabere. De nobis,quos in Rep.tecum ſimul ſaluos eſſe voluiſti,quoties cogita-
bis,toties de maximis tuis beneficiis,toties de mirabili liberalitate, toties de ſingulari ſapien
tia tua cogitabis:q̄ nō modo ſumma bona,ſed nimirū audebo vel ſola dicere. tāt⁹ eſt eñ ſplē
dor in laude vera,tāta in magnitudine animi,& cōſilii dignitas,vt hęc a virtute donata,cęte
ra a fortuna cōmodata eſſe videanť.Noli igiť in cōſeruādis bonis viris defatigari, nō cupidi
tate p̄ſertim,aut prauitate aliqua lapſis,ſed opinione officii ſtulta fortaſſe,certe nō improba,
& ſpecie quadā Reip.non eñ culpa tua eſt,ſi te aliqui timuerunt:cōtraq; ſumma laus,ꝙ pleri
q; minime timendū fuiſſe ſenſerunt. Nunc venio ad grauiſſimā querelā,& atrociſſimam ſu
ſpitionem tuā,quę nō tibi ipſi magis,q̄ cū oībus ciuibus,tum maxime nobis,qui a te cōſerua
ti ſumus,prouidēda eſt,quā etſi ſpero eſſe falſam,nunq̄ tñ verbis extenuabo. tua eñ cautio,
Malim nimis timidus q̄ parū prudens.
noſtra cautio eſt,vt ſi in alterutro peccandū ſit, malim videri nimis timidus, q̄ parū prudēs.
Sed quiſnā eſt iſte tam demens? de tuis ne? tametſi qui magis ſunt tui,q̄ quibus tu ſalutem in
ſperantibus reddidiſti? an ex eo numero,qui vna tecū fuerunt? non eſt credibilis tātus in vllo
furor,vt quo duce oīa ſumma ſit adeptus,huius vitā non anteponat ſuę.At ſi tui nihil cogi
tant ſceleris,cauendū eſt ne quid inimici.qui? oēs eñ,qui fuerūt,aut ſua pertinacia vitā ami-
ſerūt,aut tua miſericordia retinuerūt:vt aut nulli ſuperſint de inimicis,aut qui ſuperfuerūt,
amiciſſimi ſint.Sed tñ,cū in animis hoīm tātę latebrę ſint,& tanti receſſus,augeamus ſane ſu
ſpitionem tuā:ſimul eñ augebimus & diligentiā.nam quis eſt omniū tam ignarus rerū, tam
rudis in Republica,tam nihil vnq̄ nec de ſua,nec de cōmuni ſalute cogitans,qui non intelli-
gat tua ſalute,contineri ſuam? & ex vnius tui vitā pendere omniū? Equidē dies nocteſq; de te
vt debeo,cogitans,caſus duntaxat humanos,& incertos euētus valetudinis, & naturę cōmu
nis fragilitatē extimeſco:doleoq;,cū Reſp.immortalis eſſe debeat,eā in vnius mortalis anima
cōſiſtere.ſi vero ad humanos caſus,incertoſq; euētus valetudinis,ſceleris etiā accedat,inſidia
rūq; conſenſio:quē deū,etiam ſi cupiat,opitulari poſſe Reip.credamus? Omnia ſunt excitāda
tibi C.Cęſar vni,quę iacere ſentis belli ipſius impetu,qđ neceſſe fuit,perculſa, atq; proſtrata:
cōſtituēda iudicia,reuocāda fides,cōprimendę libidines,propagāda ſoboles:oīa, q̄ delapſa iā
fluxerūt,ſeueris legibus vinciēda ſunt.Non fuit recuſandū in tāto ciuili bello,tātoq; animo
rū ardore & armorū,quin quaſſata Reſp.quicūq; belli euētus fuiſſet, multa perderet & orna
menta dignitatis,& p̄ſidia ſtabilitatis ſuę:multaq; vterq; dux faceret armatus, quę idē toga-
tus fieri prohibuiſſet.quę quidē nunc tibi omnia belli vulnera ſanāda ſunt, quibus pręter te
Cęſaris vox.
mederi nemo poteſt.Itaq; illam tuā pręclariſſimā & ſapientiſſimā vocem inuitus audiui,ſatis
te diu vel naturę vixiſſe,vel glorię.ſatis ſi ita vis naturę fortaſſe,addo etiā ſi placet glorię:at
qđ maximū eſt,patrię certe parum.Quare omitte quęſo iſtā doctorū hominū in contēnenda
morte prudentiā:noli noſtro periculo ſapiens eſſe.ſępe eñ venit ad aures meas,te idē iſtud ni
mis crebro dicere,ſatis te tibi vixiſſe.credo:ſed tum id audirem,ſi tibi ſoli viueres, aut ſi tibi
etiā ſoli natus eſſes:nūc cū omniū ſalutē ciuiū,cunctāq; Rempublicā,res tuę geſtę complexæ
ſint,tantū abes a perfectione maximorū operū,vt fundamēta,quę cogitas,nondū ieceris. Hic
tu modū vitę tuę,non ſalute Reip.ſed ęquitate animi definies? quid? ſi iſtud, ne gloriæ quidē
tuę ſatis eſt? cuius te eſſe auidiſſimū q̄uis ſis ſapiens,non negabis.Parum ne igiť inquies glo-
riam magnā relinquemus? immo vero aliis,q̄uis multis, ſatis:tibi vni parū. quicquid eñ eſt,
q̄uis amplū ſit,id parū eſt tum,cū eſt aliquid amplius. Qꝫ ſi rerū tuarū immortaliū C. Cæſar
hic exitus futurus fuit,vt deuictis aduerſariis Remp.in eo ſtatu relinqueres, in quo nūc eſt:
vide quęſo,ne tua diuina virtus admirationis plus ſit habitura,q̄ glorię.ſiquidē gloria eſt il-
luſtris,ac peruagata multorum,& magnorū vel in ſuos ciues,vel in patriam, vel in omne ge
Actus.
nus hominū fama meritorū.hæc igitur tibi reliqua pars eſt,hic reſtat actus,in hoc elaboran
dum eſt,vt Remp.conſtituas,eaq; tu in primis cōpoſita ſumma trāquillitate & otio perfrua
re.Tum te,ſi voles,cum & patrię qđ debes, ſolueris, & naturā ipſam expleueris ſatietate vi-
uēdi,ſatis diu vixiſſe dicito.quid eñ eſt omnino hoc ipſum diu,in quo eſt aliquid extremū?
qđ cum venerit,omnis voluptas præterita pro nihilo eſt,quia poſtea nulla futura ſit.q̄q̄ iſte
tuus animus nunq̄ his anguſtiis,quas natura nobis ad viuendū dedit,contentus fuit.ſemper
immortalitatis amore flagrauit.Nec vero hæc tua vita dicenda eſt, quæ corpore & ſpiritu
continetur.illa inquā illa vita eſt tua Cæſar,quę vigebit memoria ſeculorū omnium,quā po
ſteritas alet,quā ipſa æternitas ſemper intuebitur.huic tu inſeruias,huic te oſtētes oportet:
quę quidem quę miretur iamp̄ridē multa habet,nunc etiā quæ laudet expectat. obſtupeſcent

poſteri certe Imperia,Prouincias,Rhenū,Oceanū, Nilū,pugnas innumerabiles, incredibiles victorias,monimenta,munera,triūphos,audientes & legentes tuos. ſed niſi hæc vrbs ſtabilita tuis cōſiliis,& inſtitutis erit,vagabit̃ modo nomē tuū longe, atq; late:ſedē qdē ſtabilē, & domiciliū certū nō habebit.Erit inter eos etiam,q naſcent̃,ſicut inter nos fuit,magna diſſenſio:cū alii laudibus ad cælū res tuas geſtas efferent:alii fortaſſe aliqd requirēt,idq; vel maximū,niſi belli ciuilis incendiū ſalute patriæ reſtinxeris:vt illud fati fuiſſe videat̃,hoc conſilii. Serui igit̃ iis etiā iudicibus, q multis poſt ſeculis de te iudicabūt:& qdē haud ſcio,an incorruptius q̃ nos.nā & ſine amore,& ſine cupiditate, & rurſus ſine odio,& ſine inuidia iudicabūt.id aūt, etiā ſi tūc ad te,vt qdā falſo putāt,nō pertinebit,nūc certe pertinet,te eſſe talē,vt tuas laudes obſcuratura nulla vnq̃ ſit obliuio.Diuerſę voluntates ciuiū fuerunt,diſtractæq; ſentētiæ.nō em̄ cōſiliis ſolū & ſtudiis,ſed armis etiā,& caſtris diſſidebamus. erat aūt obſcuritas quędā,erat certamē inter clariſſimos duces:multi dubitabāt,qd optimū eſſet:multi qd ſibi expediret:multi quid deceret:nōnulli etiā quid liceret.perfuncta Reſp.eſt hoc miſero,fatalią; bello:vicit is,q non fortuna inflammaret odiū ſuū,ſed bonitate leniret:neq; oēs qbus iratus eſſet,eoſdē etiā exilio,aut morte dignos iudicaret.arma ab aliis poſita,ab aliis erepta ſūt. ingratus eſt iniuſtuſq; ciuis,q armorū periculo liberatus,animū tamē retinet armatū,vt etiā ille ſit melior.qui in acie cecidit,q̃ q in cauſa animā profudit.quę em̄ pertinacia qbuſdā,eadē aliis cōſtantia videri pōt.Sed qa iā oīs fracta diſſenſio eſt armis,& extincta equitate victoris, reſtat vt oēs vnū velint,q habēt aliqd nō ſolū ſapiētię,ſed etiā ſanitatis.qa niſi te C.Cęſar ſaluo,& in iſta ſentētia,qua cum antea,tū hodie vel maxime vſus es,manēte,ſalui eſſe nō poſſumus.Quare oēs te,q hęc ſalua eſſe volumꝰ,& hortamur,& obſecramꝰ,vt vitę, vt ſaluti tuæ cōſulas:oēſq; tibi,vt pro aliis etiā loquar,qđ de me ipſe ſentio,qm̄ ſubeſſe aliqd putas,qđ cauendū ſit,nō modo excubias & cuſtodias,ſed etiā laterū noſtroꝝ oppoſitꝰ,& corpoꝝ pollicemur.Sed vt vnde eſt orſa,ī eodē terminet̃ oratio mea:maximas tibi oēs gratias agimꝰ C.Cæſar,maiores etiā habemꝰ.nā oēs idē ſentiūt:qđ ex oīm precibꝰ, & lachrymis ſentire potuiſti: ſed quia nō eſt aſtātibus oībus neceſſe dicere,a me certe dici volūt,cui neceſſe eſt quodāmodo,& qđ volūt,& qđ M.Marcello a te huic ordini populoq; Ro.& Reip.reddito,pręcipue id a me fieri debere ītelligo.nā lętari oēs,nō vt de vniꝰ ſolū,ſed vt de cōi oīm ſalute,ſentio.qđ aūt ſummę beneuolētię eſt,quę mea erga illū oībus ſemper nota fuit,vt vix M.Marcello optimo,& amātiſſimo fratri,præter eū qdē cederē nemini:cū id ſollicitudine,cura,labore,tādiu pręſtiterim,q̃diu eſt de illius ſalute dubitatū:certe hoc tempore magnis curis,moleſtiis,doloribus, liberatus præſtare debeo.Itaq; C.Cæſar ſic tibi gratias ago, vt omnibus me rebus a te nō conſeruato ſolū,ſed etiam ornato,tamen ad tua innumerabilia in me vnum merita,qđ fieri iam poſſe non arbitrabar,maximus hoc tuo facto cumulus acceſſerit.

Oppoſitus

PRO Q. LIGARIO AD C. CAESAREM. ORATIO.XLII.

NOVVM CRIMEN C.CAESAR,ET ANTE HVNC DIEM inauditū,propinquus meus ad te Q.Tubero detulit, Q.Ligarium in Aphrica fuiſſe:idq; C.Panſa præſtāti vir ingenio,fretus fortaſſe ea familiaritate,quę eſt ei tecū,auſus eſt confiteri. Itaq; quo me vertam neſcio.paratus em̄ venerā,cū tu id neq; per te ſcires,neq; audire aliunde potuiſſes,vt ignoratione tua ad hominis miſeri ſalutem abuterer.ſed quoniam diligentia inimici inueſtigatum eſt, quod latebat,confitendum eſt,vt opinor:præſertim cum meus neceſſarius C.Panſa fecerit,vt id iam integrum non eſſet:omiſſaq; controuerſia omnis oratio ad miſericordiam tuam conferenda eſt, qua plurimi ſunt conſeruati:cum a te nō ſolum liberationem culpę,ſed errati veniam impetrauiſſent. Habes igitur Tubero quod eſt accuſatori maxime optandum confitentem reum: ſed tamen hoc ita confitentē,ſe in ea parte fuiſſe,qua te Tubero,qua virū omni laude dignū patrē tuū. Itaq; prius de veſtro delicto confiteamini neceſſe eſt,q̃ Ligarii vllam culpam reprehendatis.

Q.igit̃ Ligarius,cū eſſet adhuc nulla belli ſuſpitio,Legatus in Aphricā cū cōſule C.Cōſidio profectus eſt:qua in Legatione & ſociis,& ciuibus ita ſe probauit, vt decedēs Conſidius prouincia,ſatiſfacere hoībus nō poſſet,ſi quenq̃ aliū prouinciæ pręfeciſſet.Itaq; Q. Ligarius